

PUOLUELAKI JA TILINTARKASTUS

VTV:n puolerahoitusvalvonta ja tilintarkastajan raportointi

17.1.2024

Tiina Lind

TAUSTA-AINEISTOA

- Puoluelaki
- Valtioneuvoston asetus puoluelain 9 a §:ssä tarkoitetussa tilityksessä annettavista tiedoista + sen liite (tilityslomake)
- VTV:n nettisivut
- ST:n kertomusmalli puolueille
- Lauri Tarasti: Vaaliehdokkaiden ja puolueiden rahoitusopas (2010)

PUOLUELAIN TILINTARKASTUSPYKÄLÄ

Puoluelain tilintarkastuspykälä (§ 9 c) koskee

- Valtionavustusta saavaa puoluetta
- Avustuspäätöksessä tarkoitettua yhdistystä
- Puolueen lähiyhteisöksi ilmoitettua yhteisöä ja säätiötä sekä sellaisella yhteisöllä ja säätiöllä, jonka rahasto on ilmoitettu lähiyhteisöksi

Avustusta saavan **puolueen** ja avustuspäätöksessä tarkoitettun muun yhdistyksen tilintarkastaja lausuu tilintarkastuskertomuksessaan **tilintarkastuslaissa säädetyn lisäksi:**

- 1) onko valtionavustuksen käytössä ja käyttöä koskevassa raportoinnissa noudatettu tämän lain säännöksiä ja avustuspäätöksen ehtoja;
- 2) onko noudatettu tämän lain säännöksiä tuesta ja tukea koskevista rajoituksista sekä vaalikampanjan kulujen ja rahoituksen ilmoittamisesta.

Puolueen lähiyhteisön ja sellaisen yhteisön ja säätiön, jonka rahasto on lähiyhteisö, tilintarkastaja lausuu **tilintarkastuslaissa säädetyn lisäksi,** onko lähiyhteisön toiminnassa noudatettu tämän lain säännöksiä tuesta ja tukea koskevista rajoituksista.

PUOLUELAIN KIRJANPITOPYKÄLÄ

Puolueen ja avustuspäätöksessä tarkoitetun yhdistyksen kirjanpitovelvollisuudesta, tilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta on voimassa, mitä kirjanpitolaissa säädetään.

Puoluelain 9 b §:n mukaan niiden on lisäksi esitettävä **tilinpäätöksen yhteydessä**

- tilitys 9 §:ssä tarkoitetun avustuksen käytöstä sekä
- ajantasaisiin ilmoituksiin sisältyvät tiedot (puoluelaki § 8 c)
  - Ajantasainen ilmoitus on tehtävä, jos yksittäisen tuen tai useista samalta tukijalta saaduista suorituksista koostuvan tuen arvo on vähintään 1 500 euroa kalenterivuodessa.
- samoin kuin vaalikampanjan kulut ja rahoitus siten kuin 9 b §:ssä säädetään. (puoluelaki § 8 c)

=> *mitä tarkoittaa tilinpäätöksen yhteydessä?*

PUOLUELAIN KIRJANPITOPYKÄLÄ

Suosituksset liitetietoihin lisättävistä tiedoista:

Esimerkki puoluelain 9 §:ssä tarkoitetun rahoituksen käytöstä

2. ANNETUT AVUSTUKSET

Kansallinen Kokoomus rp on tilikauden aikana maksanut avustuksia yhteensä 2 865 661,80 euroa.

Kansalliskustannus Oy:lle vastikkeetonta yleistukea 1 261 670,00 euroa yhtiön toiminnan yleisten edellytysten parantamiseksi asettamatta avustuksen käytölle erityisiä ehtoja. Lisäksi puolueen piirijärjestöille on maksettu avustuksia yhteensä 995 999,80 euroa, tästä 739 999,80 euroa on kirjattu varsinaisiin piiriavustuksiin ja loppuosa muihin avustuksiin.

Kokoomuksen Naistenliitto ry:lle 338 532,00 euroa.

Muita avustuksia on maksettu yhteensä 269 460,00 euroa.

Tässä kerrottu myös lähipiirille maksetuista avustuksista.

Esimerkki puoluelain 9 §:ssä tarkoitettujen vaalikampanjan kulujen ja rahoituksen erittely vaaleittain:

	2022	2021
	EDUSKUNTAVAALIT	EDUSKUNTAVAALIT
TUOTOT		
Muut vaalituotot	1 235,00	0,00
Tukimaksut	51 490,00	0,00
	52 725,00	0,00
KULUT		
Mainotoimistopalvelut	37 064,84	0,00
Ilmoitusmainonta	3 406,48	0,00
Internetmainonta	2 666,36	0,00
Mainomateriaalit- ja tarvikkeet	2 650,50	0,00
Tilaisuudet ja tapahtumat	435,00	0,00
WWW-sivut	1 257,84	0,00
Suunnittelu	33 108,00	0,00
Muut tutkimus- ja kehityskulut	47 740,00	0,00
Ostetut palvelut	37 536,07	0,00
Posti- ja lähettikulut	1 358,56	0,00
Lomakkeet ja painatus	4 363,87	0,00
Muut avustukset	6 720,00	0,00
Muut vaalikulut	1 235,00	
	179 542,52	0,00
	-126 817,52	0,00

PUOLUELAIN KIRJANPITOPYKÄLÄ

Puolueen lähiyhteisökseen ilmoittaman yhteisön ja säätiön sekä sellaisen yhteisön ja säätiön, jonka rahasto on ilmoitettu puolueen lähiyhteisöksi, on kirjanpitolaissa edellytettyjen tietojen lisäksi esitettävä erittely lähiyhteisön saamista tuista.

Erittely sisältää tiedot tuesta yhteensä sekä ryhmiteltyinä tukeen yksityishenkilöiltä, yrityksiltä ja muilta tahoilta.

=> *esitettävä erittely - missä?*

Puolueen lähiyhteisöksi ilmoitettu yhteisö tai säätiö toimittaa valtiontalouden tarkastusvirastolle tilintarkastuskertomuksensa, toimintakertomuksensa ja tasekirjansa, 9 a §:n 2 momentissa tarkoitetun erittelyn ja 9 c §:n 3 momentissa tarkoitetun lausunnon kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun yhteisön tai säätiön tilinpäätös on vahvistettu.

Valtiontalouden tarkastusvirasto antaa tarkempia määräyksiä asiakirjojen ja tietojen toimittamisesta.

Suosittelen, että ko. erittely esitettäisiin myös puolueen lähiyhteisön tilinpäätöksen liitetiedoissa sen lisäksi, että lähiyhteisö toimittaa ko. tiedot VTV:lle.

TILINTARKASTUS

Puolueen ja avustuspäätöksessä tarkoitettun muun yhdistyksen tilintarkastajan tulee tarkastaa:

1. onko valtionavustuksen käytössä ja käyttöä koskevassa raportoinnissa noudatettu tämän lain säännöksiä ja avustuspäätöksen ehtoja
- Tilintarkastajan tehtävät:
  - Puolueen saaman rahoituksen ja sen käytön tarkastus
    - Puolueen valtionavustuspäätöksessä on ehtoja, joiden täyttyminen tulee tarkastaa
    - Ote puolueiden valtionavustuspäätöksestä

Puolueille myönnetty avustus on tarkoitettu käytettäväksi puolueiden poliittisen toimintaan sekä puolueiden tiedotustoiminnan ja viestinnän tukemiseen. Puolueen on käytettävä saamistaan avustuksesta viisi (5) prosenttia puolueen piirijärjestöjen toimintaan ja vastaava viisi (5) prosenttia puolueen naisten poliittiseen toimintaan. Puolueen tulee käyttää piirijärjestöjen toimintaan osoitettu viiden prosentin osuus avustuksesta puolueen itse päättämän jakosuhteen mukaisesti puolueen hakemuksessaan ilmoittamien ja liitteessä 1 lueteltujen piirijärjestöjen toiminnan tukemiseen vuoden 2023 aikana.

Naisten poliittiseen toimintaan osoitetun viiden prosentin avustusosuuden puolueen tulee käyttää vuoden 2023 aikana joko puolueen omaan naisten poliittiseen toimintaan tai siirtämällä avustusosuuden kokonaan tai osittain hakemuksessaan ilmoittamalle puolueen naisten poliittista toimintaa harjoittavalle yhdistykselle (naisjärjestö).

Naisjärjestöt, joille puolue voi siirtää avustusosuuden, on lueteltu päätöksen liitteessä 1.

TILINTARKASTUS

- Käyttöä koskevan raportoinnin tarkastus
  - raportointi VTV:lle tarkastetaan *edellisen vuoden VTV:lle raportoinnin osalta*
  - tarkastettavan vuoden tilinpäätöstarkastuksen yhteydessä läpikäydään siltä vuodelta annettava tilitys, vaikkakaan sitä ei ole raportoitu VTV:lle.
    - Tilityksen osalta varmistutaan siitä, että siinä on annettu asetuksen mukaiset tiedot ja tiedot täsmäämät kirjanpitoon/tilinpäätökseen.
- Tilintarkastajien tulisi velvoittaa puoluetta ja avustuspäätöksessä tarkoitettua yhdistystä laatimaan tilitykset siten, että ne ovat tilinpäätöstarkastuksen yhteydessä tarkastettavissa. Jos ei ole tarkastettavissa, niin siitä voi antaa kertomuksessa varauman sisältävän lausunnon.

TILINTARKASTUS

Puolue toimittaa valtiontalouden tarkastusvirastolle puolueen ja avustuspäätöksessä tarkoitetun yhdistyksen tilintarkastuskertomuksen, toimintakertomuksen ja tasekirjan sekä 9 a §:n 1 momentissa tarkoitetut tilitykset ja tiedot. Avustuspäätöksessä tarkoitetun yhdistyksen on tätä varten toimitettava vastaavat asiakirjat ja tiedot asianomaiselle puolueelle.

Puolueen asiakirjat ja tiedot toimitetaan kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun puolueen tilinpäätös on vahvistettu. Avustuspäätöksessä tarkoitetun yhdistyksen asiakirjat ja tiedot toimitetaan yhden kuukauden kuluessa yhdistyksen tilinpäätöksen vahvistamisesta.

TILINTARKASTUS

2. Puolueen, avustuspäätöksessä tarkoitetun muun yhdistyksen ja lähiyhteisön tilintarkastajan tulee tarkastaa:
  - onko noudatettu puoluelain säännöksiä tuesta ja tukea koskevista rajoituksista sekä vaalikampanjan kulujen ja rahoituksen ilmoittamisesta.

Tilintarkastajan tehtävät:

Puoluelain mukaisia tukia ja tukea koskevia rajoituksia sekä vaalikampanjan tuottoja ja kuluja tulee tarkastaa yksityiskohtaisesti sen varmistamista että:

- tuottoihin ei sisälly eriä, jotka ovat puoluelain vastaisia (tukea koskevat rajoitukset)
- Ilmoitusvelvollisuus saaduista lahjoituksista, jotka ovat vähintään 1.500 euron - näitä tulee tarkastaa otos VTV:n ylläpitämästä ilmoitusrekisteristä.
- kulut ovat vaalikampanjan kuluja
- vaalien tuotot ja kulut on vaikeuksitta todennettavissa kirjanpidosta esim. omat kustannuspaikat/kirjanpidon tilit
- tilinpäätöksen liitetiedot sisältävät puoluelain mukaiset erittelyt ja ne on johdettavista kirjanpidosta
- yhteisö on huolehtinut puoluelain mukaisesti vaalikampanjan kulujen ja rahoituksen ilmoittamisesta

PUOLUEEN JA AVUSTUSPÄÄTÖKSESSÄ TARKOITETUN MUUN YHDISTYKSEN TILINTARKASTUSKERTOMUS

...

Muut lakiin perustuvat lausunnot

Velvollisuutenamme on antaa suorittamamme tilintarkastuksen perusteella lausunto puoluelain 9 c §:n edellyttämistä seikoista.

Puoluehallitus/yhdistyksen hallitus vastaa valtionavustuksen käytöstä ja käyttöä koskevasta raportoinnista sekä puoluelaissa säädettyjen tukea koskevien säännösten noudattamisesta. Puoluehallitus/yhdistyksen hallitus vastaa myös vaalikampanjan kulujen ja rahoituksen ilmoittamisesta.

Lausuntonamme esitämme, että puolueen/yhdistyksen säännöissä ja yleisohjelmassa määriteltyyn julkiseen toimintaan saadun valtionavustuksen käytössä ja käyttöä koskevassa raportoinnissa on noudatettu puoluelain säännöksiä ja avustuspäätöksen [-päätösten] ehtoja. Puoluelain säännöksiä tuesta ja tukea koskevista rajoituksista sekä vaalikampanjan kulujen ja rahoituksen ilmoittamisesta on noudatettu.

ESIMERKKI PUOLUEEN TILINTARKASTUSKERTOMUKSESTA

Muut lakiin perustuvat lausunnot

Velvollisuutenamme on antaa suorittamamme tilintarkastuksen perusteella lausunto puoluelain 9 c §:n edellyttämistä seikoista.

Puoluehallitus vastaa valtionavustuksen käytöstä ja käyttöä koskevasta raportoinnista sekä puoluelaissa säädettyjen tukea koskevien säännösten noudattamisesta. Puoluehallitus vastaa myös vaalikampanjan kulujen ja rahoituksen ilmoittamisesta.

Lausuntonamme esitämme, että puolueen säännöissä ja yleisohjelmassa määriteltyyn julkiseen toimintaan saadun valtionavustuksen käytössä ja käyttöä koskevassa raportoinnissa on noudatettu puoluelain säännöksiä ja avustuspäätöksen ehtoja. Puoluelain säännöksiä tuesta ja puoluelain 8 b §:n 1-4 mom. säännöksiä tukea koskevista rajoituksista sekä vaalikampanjan kulujen ja rahoituksen ilmoittamisesta on noudatettu.

Puoluelain 8 b § 5 mom. mukaan vaalikampanjaan kuuluvista tai sitä tukemaan tarkoitettuista maksullista mainoksista on käytävä ilmi niiden maksajan nimi. Emme ole pystyneet luotettavasti varmistumaan siitä, että puoluelain 8 b §:n 5 mom. säännöksiä on noudatettu, joten tältä osin emme anna lausuntoa.

Muiden lakiin perustuvien lausuntojen laajuutta koskevat rajoitukset

Puoluelain 8 b § 5 mom. mukaisia tietoja vaalikampanjaan kuuluvista tai sitä tukemaan tarkoitettuista maksullista mainoksista ja niiden maksajien nimistä ei voida luotettavasti selvittää, joten emme saa riittävää tilintarkastusevidenssiä tältä osin lausunnon antamiseksi.

PUOLUEEN LÄHIYHTEISÖN TILINTARKASTUSKERTOMUS

Puolueen lähiyhteisöt ja sellaiset yhteisöt ja säätiöt, jonka rahasto on lähiyhteisö

...

Muut lakiin perustuvat lausunnot

Velvollisuutenamme on antaa suorittamamme tilintarkastuksen perusteella lausunto puoluelain 9 c §:n edellyttämistä seikoista.

Yhdistyksen/säätiön hallitus vastaa puoluelaisissa säädettyjen tukea koskevien säännösten noudattamisesta.

Lausuntonamme esitämme, että puoluelain säännöksiä tuesta ja tukea koskevista rajoituksista on noudatettu.

ESIMERKKI PUOLUEEN MUKAUTETUSTA TILINTARKASTUSKERTOMUKSESTA

Muut lakiin perustuvat lausunnot

...

Lausuntonamme esitämme, että puolueen säännöissä ja yleisohjelmassa määriteltyyn julkiseen toimintaan saadun valtionavustuksen käytössä ja käyttöä koskevassa raportoinnissa on noudatettu puoluelain säännöksiä ja avustuspäätöksen ehtoja [muilta osin paitsi kaikkia ajantasaisia ilmoituksia ei xx euron osalta ole tehty](#). Puoluelain säännöksiä tuesta ja puoluelain 8 b §:n 1-4 mom. säännöksiä tukea koskevista rajoituksista sekä vaalikampanjan kulujen ja rahoituksen ilmoittamisesta on noudatettu.

=> vaalikampanjaan saadut ilmoitusvelvollisuuden piirissä olevat on ilmoitettu, muita puolueen saamia tukia ei ole ilmoitettu

...

Lausuntonamme esitämme, että puolueen säännöissä ja yleisohjelmassa määriteltyyn julkiseen toimintaan saadun valtionavustuksen käytössä ja käyttöä koskevassa raportoinnissa on noudatettu puoluelain säännöksiä ja avustuspäätöksen ehtoja [muilta osin paitsi avustuksen käytöstä ei ole toimitettu tietoja valtioneuvoston asetuksen mukaisesti valtionalouden tarkastusvirastolle ja huomattavaa osaa tukien ajantasaista ilmoituksista ei ole tehty puoluelain määräämissä aikarajoissa](#). Puoluelain säännöksiä tuesta ja puoluelain 8 b §:n 1-4 mom. säännöksiä tukea koskevista rajoituksista sekä vaalikampanjan kulujen ja rahoituksen ilmoittamisesta on muilta osin noudatettu.

LÄHIPIIRI, PEP HENKILÖT

Lähipiiri

- Voimassa olevassa yhdistyslaissa ei ole liitetietovaatimuksia lähipiiriin liittyviin toimiin liittyen.
- Sovellettavat säännökset tulevat KPA 2:7 b §
  - Liitetietona on esitettävä tiedot kirjanpitovelvollisen ja tämän lähipiiriin kuuluvien välisistä liiketoimista, jos ne ovat olennaisia eikä niitä ole toteutettu tavanomaisin kaupallisin ehdoin.
  - Lähipiirillä tarkoitetaan tätä pykälää sovellettaessa lähipiiriä sellaisena kuin se on määritelty kansainvälisissä tilinpäätösstandardeissa
  - Puolueen lähipiiriin voi kuulua mm. puoluehallituksen jäsenet, puoluejohto, avustuspäätöksessä tarkoitettut muut yhdistykset kuten piirijärjestöt ja naisjärjestöt, lähiyhteisöt, tytäryhteisöt ja niiden johto

Poliittisesti vaikutusvaltaiset henkilöt (PEP)

- Miten vaikuttavat puolueiden tarkastukseen?
- Rahanpesulaki viittaa tilintarkastuslakiin joka viittaa kirjanpitolakiin
  - Puolue on kirjanpitovelvollinen puoluelain perusteella ei suoraan kirjanpitolain perusteella - puoluelain säännökset velvoittavat noudattamaan kirjanpitolakia.
  - Pitääkö rahapesulakia noudattaa puolueen tilintarkastuksessa?
  - Jos sovellettaisiin, niin vaateet olisivat:
    - Asiakkaaksi hyväksymisen tekee tilintarkastusyhteisön ylin johto
    - Tarkastustoimenpiteet puolueen varallisuuden alkuperän selvittämiseksi
    - Järjestettävä tehostettu jatkuva asiakassuhteen seuranta

TIINA LIND

Partner, KHT, JHT

Puh. 040 528 2159

tiina.lind@bdo.fi

BDO Oy, a Finnish limited liability company, is a member of BDO International Limited, a UK company limited by guarantee, and forms part of the international BDO network of independent member firms. BDO is the brand name for the BDO network and for each of the BDO Member Firms.

www.bdo.fi